
NAAPS
CYMRU
Cynllun Iaith Gymraeg
The Welsh Language Scheme

a baratowyd dan
Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993
Prepared under
The Welsh Language Act 1993

NAAPS

Cynllun Iaith Gymraeg

Paratowyd y Cynllun hwn yn unol â'r canllawiau a gyhoeddwyd gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg yn Rhan 14 (1) o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993.

Mabwysiadodd NAAPS UK yr egwyddor y bydd, wrth gynnal busnes yng Nghymru, yn ymdrin â'r iaith Gymraeg a'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal. Mae'r cynllun hwn yn nodi sut y bydd NAAPS UK yn gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yng Nghymru.

Cymeradwywyd y Cynllun gan Ymddiriedolwyr NAAPS UK ar 10/10/2006.

Cymeradwywyd gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg ar 13/12/2006.

Welsh Language Scheme

This Scheme has been prepared in accordance with guidelines issued by the Welsh Language Board under Section 14(1) of the Welsh Language Act 1993.

NAAPS UK has adopted the principle that in the conduct of its business in Wales it will treat the Welsh and English languages on the basis of equality. This Scheme sets out how NAAPS UK will give effect to that principle when providing services to the public in Wales.

The Scheme received the approval of the Trustees of NAAPS UK on 10/10/2006.

The Welsh Language Board on approved this Scheme 13/12/2006.

Cynnwys	Tudalen
1. Cyflwyniad	5
2. Cynllunio a darparu gwasanaethau	5
2.1 Polisiâu newydd a mentrau newydd	7
2.2 Darparu gwasanaethau	7
2.3 Asiantaethau allanol	7
2.4 Safon gwasanaethau yn y Gymraeg ac yn Saesneg	7
3. Delio gydag aelodau o'r cyhoedd sy'n siarad Cymraeg	9
3.1 Gohebiaeth	9
3.2 Ffonio	9
3.3 Cyfarfodydd cyhoeddus	11
3.4 Cyfarfodydd eraill	11
3.5 Cyfathrebu trwy ddulliau eraill	11
4. Wyneb cyhoeddus NAAPS	11
4.1 Hunaniaeth gorfforaethol	11
4.2 Arwyddion	13
4.3 Deunydd wedi'i argraffu	13
4.4 Datganiadau i'r wasg	13
4.5 Deunydd cyhoeddusrwydd, hysbysebu, marchnata ac arddangos	15
5. Gweithredu a monitro'r Cynllun	15
5.1 Staffio a recriwtio	15
5.2 Dysgu Cymraeg	17
5.3 Hyfforddiant galwedigaethol	19
5.4 Trefniadau gweinyddol	19
5.5 Cyllido	19
5.6 Monitro'r Cynllun	19
5.7 Cwynion	21
5.8 Cyhoeddi gwybodaeth am berfformiad	21
5.9 Rhoi cyhoeddusrwydd i'r cynllun	21
5.10 Partneriaethau	21

Contents	Page
1. Introduction	4
2. Service planning and delivery	4
2.1 New policies and new initiatives	6
2.2 Delivery of service	6
2.3 Outside agencies	6
2.4 Standards of service in Welsh and English	6
3. Dealing with the Welsh speaking public	8
3.1 Correspondence	8
3.2 Telephoning	8
3.3 Public meetings	10
3.4 Other meetings	10
3.5 Communication by other means	10
4. NAAPS' public face	10
4.1 Corporate identity	10
4.2 Signs	12
4.3 Printed material	12
4.4 Press notices	12
4.5 Publicity, advertising, marketing and Exhibition material	14
5. Implementing and monitoring the Scheme	14
5.1 Staffing and Recruitment	14
5.2 Learning Welsh	16
5.3 Vocational training	18
5.4 Administrative arrangements	18
5.5 Funding	18
5.6 Monitoring the Scheme	18
5.7 Complaints	20
5.8 Publishing information about performance	20
5.9 Publicising the Scheme	20
5.10 Partnerships	20

1. Cyflwyniad

Elusen Brydeinig ydy NAAPS gafodd ei sefydlu i gynrychioli buddiannau pawb sy'n ymwneud â Lleoli Oedolion. Prif amcan NAAPS ydyw hybu a datblygu lleoli oedolion fel adnodd sy'n cynnig dewis hyblyg o ddarpariaeth llety gan roi cefnogaeth i oedolion bregus fod mewn awyrgylch deuluol o fewn y gymuned leol.

Mae NAAPS yn gweithio i hybu a sicrhau safon uchel o ymarfer ym maes lleoli oedolion. Mae'n cynnig gwybodaeth, cyngor, cefnogaeth a hyfforddiant i gynlluniau Lleoli Oedolion sy'n bodoli'n barod ac i rai newydd, yn ogystal ag i ofalwyr.

Mae'n darparu fforwm genedlaethol lle gall materion sy'n effeithio ar leoli oedolion gael eu clustnodi a'u trafod.

Mae'n gweithio gyda llywodraethau'r pedair gwlad o fewn y Deyrnas Gyfunol er mwyn sicrhau amgylchfyd cyfreithiol a rheolaethol cadarnhaol lle gall lleoli oedolion ffynnu. Mae hefyd yn cydnabod fod gan Awdurdodau Lleol yng Nghymru eu cynlluniau iaith eu hunain y gall pobl gyfeirio atynt.

- 1.1 Nid yw NAAPS UK yn gorff cyhoeddus fel y'i diffinnir gan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993. Er hynny, mae wedi ymrwmo i sicrhau dewis iaith, gan ddatgan yr amcan canlynol:

Mae NAAPS Cymru yn addo y bydd yn sicrhau fod gan ddefnyddwyr, staff a gwirfoddolwyr yr hawl i dderbyn ein gwasanaethau yn Gymraeg yng Nghymru os mai dyna yw eu dewis.

- 1.2 Mae'r Cynllun hwn yn nodi'r gwasanaethau sydd eisoes ar gael yn y Gymraeg fydd yn sail ar gyfer datblygiadau'r dyfodol. Mae'n rhoi amlinellilad o'r datblygiadau hynny, gan gynnig amserlen ar gyfer eu gweithredu. Amlinellir y trefniadau monitro ar gyfer elfennau unigol, ac fel rhan o'r Cynllun yn ei gyfanrwydd. **(Dylid cynnwys dyddiadau yn y ddogfen hon).**

- 1.3 Cymeradwywyd y Cynllun hwn gan Ymddiriedolwyr NAAPS UK ar 6/9/2005.

Mae'r Cynllun yn rhan o Gynllun Corfforaethol NAAPS UK yng Nghymru, a hefyd o'r tu allan i Gymru pan fo gwasanaethau yn cael eu darparu gan NAAPS ar gyfer pobl a sefydliadau yng Nghymru.

- 1.4 Mae'r Cynllun iaith hwn, a'i weithredu, yn gyfrifoldeb corfforaethol NAAPS UK, yn ogystal â bod yn gyfrifoldeb ar aelodau a staff NAAPS yng Nghymru.

2. Cynllunio a darparu gwasanaethau

Mae NAAPS Cymru wedi cynnal arolwg o ddefnydd swyddogion canghennau ac aelodau o'r iaith Gymraeg.

Dengys yr arolwg yn glir fod llawer iawn o ewyllys da tuag at y Gymraeg, a chefnogaeth eang i'r bwriad o ddatblygu mesurau pendant pellach. Bydd y mesurau hyn yn trosi'r ewyllys da yn wasanaeth dwyieithog gwirioneddol i'n haelodau a defnyddwyr ein gwasanaethau.

2.1 Polisiau newydd a mentrau newydd

2.1.1. Bydd NAAPS Cymru'n sicrhau fod polisiau a mentrau newydd yn cydymffurfio â'r Cynllun hwn, ac yn gyfrwng i hwyluso a phrysu'r defnydd o'r iaith Gymraeg drwy ddod â NAAPS yn nes o hyd at gydraddoldeb.

(Mewn grym ac ar waith)

1. Introduction

NAAPS is a UK charity established to represent the interests of all those involved in Adult Placement. NAAPS' aim is to promote and develop adult placement as a resource offering an alternative and highly flexible form of accommodation and support for vulnerable adults within family settings in the local community.

NAAPS works to promote and ensure high standards of practice in the field of adult placement. It offers information, advice, support and training to new and existing Adult Placement Schemes and carers.

It provides a national forum within which issues that impact on adult placement can be identified and addressed.

It works with the four UK Governments to try to ensure a positive regulatory and legislative environment within which adult placement can flourish. It also recognises that Welsh Local Authorities have their own language Scheme for people to refer.

- 1.1 NAAPS UK is not a public body as defined by the Welsh Language Act 1993. However it has committed itself to working to ensure language choice and has stated the following aim:

NAAPS Cymru undertakes to ensure that users, staff and volunteers have the right to receive our services in Welsh in Wales when that is their chosen language.

- 1.2 This Scheme notes those services which are already provided in Welsh and which will provide a basis for future developments. It outlines those developments and provides a timetable for implementation. The monitoring arrangements are outlined in terms of individual elements and in terms of the Scheme as a whole. **(Dates to be included in this document).**

- 1.3 The Scheme received the approval of the Trustees of NAAPS UK on 6/9/2005.

The Scheme forms part of NAAPS UK's Corporate Plan within Wales and also outside Wales when services are provided by NAAPS to people and bodies in Wales.

- 1.4 This language Scheme and its implementation are the corporate responsibility of NAAPS UK as well as being the responsibility of its members and staff in Wales.

2. Service planning and delivery

NAAPS Cymru has surveyed the use of Welsh by its Committee officers and members.

This survey shows clearly that there is a great deal of goodwill towards the language and broad support for development of further concrete measures. These measures will convert that good will into a properly bilingual service for our members and service users.

2.1 New policies and new initiatives

2.1.1. NAAPS Cymru will ensure that new policies and initiatives are consistent with this Scheme and provide the means to facilitate and expedite the use of the Welsh language by moving NAAPS closer towards equality with every opportunity.

(Implemented and ongoing)

2.1.2 Wrth lunio polisiau newydd a chynllunio mentrau newydd bydd NAAPS Cymru yn rhoi ystyriaeth i'w heffaith ar yr iaith Gymraeg a'r Saesneg fel rhan anhepgor o'r broses. Clustnodir unrhyw gyfle i hyrwyddo nod NAAPS Cymru y cyfeirir ato yn 1.2 uchod.

(Mewn grym ac ar)

2.1.3 Bydd NAAPS Cymru yn ymgynghori â Bwrdd yr Iaith Gymraeg ynglŷn ag unrhyw faterion allai achosi newidiadau i'r Cynllun hwn. Ni weithredir unrhyw newidiadau heb gymeradwyaeth y Bwrdd.

(Mewn grym ac ar waith)

2.2 **Darparu gwasanaethau**

2.2.1 Mae NAAPS Cymru yn darparu ystod o wasanaethau i'w aelodau, ac i ddefnyddwyr y gwasanaeth, fel sy'n cael ei nodi uchod yn 1.1. Mae wedi ymrwymo i ddatblygu ymarfer da yng Nghymru fel bod aelodau a defnyddwyr y gwasanaeth yn cael dewis gwirioneddol o ran yr iaith i'w defnyddio.

(Mewn grym ac ar waith)

2.2.2 Bydd NAAPS Cymru yn ceisio sicrhau bod dewis iaith pobl yn cael ei ganfod a'i gofnodi (yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r Ddeddf Gwarchod Data) a bod yr iaith a ddewiswyd yn cael ei defnyddio bob tro y bydd hynny'n bosibl. Bydd gwybodaeth am ddewis iaith y defnyddwyr ar gael yn rhwydd a bydd ystyried pa iaith i'w defnyddio yn gam awtomatig/anochel bob tro y bydd rhywun yn cysylltu ag aelodau neu ddefnyddwyr gwasanaeth.

(Erbyn Awst 2006i'w)

2.2.3 Mae NAAPS Cymru yn addo na fyddai dewis defnyddio'r Gymraeg yn golygu safon gwasanaeth is nag arafach. Bydd hyn yn cael ei egluro adeg dewis iaith, ac fe gaiff ei fonitro. (gweler 5.6 isod).

(Bydd hyn yn rhan o'r Adroddiad Blynyddol i Fwrdd yr Iaith Gymraeg, NAAPS a Chynulliad Cenedlaethol Cymru fel rhan o'r broses monitro).

2.2.4 Sefydli'r trefniadau i sicrhau, os nad oes aelod staff sy'n siarad Gymraeg ar gael yn y fan a'r lle, bod siaradwyr Gymraeg eraill mewn mannau gwaith gwahanol ar gael i gynnig cymorth. Cynhelir rhestr o aelodau, staff a gwirfoddolwyr sy'n gallu gweithredu drwy gyfrwng yr iaith Gymraeg. Cynigir hyfforddiant, cyngor ac arweiniad ynghylch y trefniadau hyn i aelodau staff, gwirfoddolwyr a swyddogion cangen (gweler 5.4 a 5.5 isod).

(Cynhelir archwiliad erbyn Awat 2006)

2.2.5 Bydd NAAPS Cymru yn adolygu'r trefniadau hyn o bryd i'w gilydd, yn arbennig o ystyried y tebygolrwydd o gynnydd yn y galw am ddarpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg.

(Yn flynyddol)

2.3 **Asiantaethau allanol**

Bydd NAAPS Cymru yn sicrhau bod unrhyw asiantaethau allanol a ddefnyddir yn ymwybodol o'r Cynllun hwn, a bod glynu wrth ei ddarpariaethau yn rhan o unrhyw gontract. Bydd unrhyw arfarniad o'u gwaith yn asesu i ba raddau mae'r asiantaethau hynny wedi cydymffurfio gyda'r Cynllun Iaith.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps Cymru)

2.4 **Safonau gwasanaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg**

Mae'r NAAPS Cymru yn ymrwymo i ddarparu gwasanaeth o'r un safon uchel yn y Gymraeg ac yn Saesneg. Bydd NAAPS yn defnyddio'r un dangosyddion perfformiad ar gyfer ei gweithgareddau yn y Gymraeg ac yn Saesneg.

(Mewn grym ac ar waith)

2.1.2 When formulating new policies and planning new initiatives NAAPS Cymru will assess the consequences in respect of the Welsh and English languages as an integral part of the process. Any opportunities to promote NAAPS Cymru aim as noted in 1.2 above will be identified.

(Implemented and ongoing)

2.1.3 NAAPS Cymru will consult with the Welsh Language Board on issues that may involve changes to this Scheme. No changes will be implemented without the agreement of the Board.

2.2 Delivery of service

2.2.1 NAAPS Cymru provides a range of services to its members and to service users as noted in 1.1 above. It is committed to developing its good practice in Wales so that members and users of its services are given a wholly free choice as to the language to be used.

(Implemented and ongoing)

2.2.2 NAAPS Cymru will endeavour to ensure that language choice is ascertained and recorded (subject to the provisions of the Data Protection Act) and that language preference is then complied with whenever possible. Information about language choice will therefore be made easily accessible and a consideration of language choice will be an automatic/unavoidable step whenever contact is to be made with members or service users.

(by August 2006)

2.2.3 NAAPS Cymru will ensure that choosing to use Welsh or English does not lead to a lower or slower standard of service. This will be made clear at the point of language choice and will be monitored (see 5.6 below).

(Will form part of Annual Report to the Welsh Language Board, NAAPS and Assembly for Wales as part of the monitoring process)

2.2.4 Arrangements will be made so that when no Welsh-speaking member of staff is immediately available, other identified Welsh speakers at other workplaces are enabled to offer assistance. A list will be maintained of members, staff and volunteers who are able to deal with matters through the medium of the Welsh language. Staff members, volunteers and branch officers will be offered training, advice and guidance on these arrangements (see 5.2 and 5.3 below).

(Audit to be carried out by August 2006)

2.2.5 NAAPS Cymru will review these arrangements periodically, particularly bearing in mind the likelihood of a growth in the demand for Welsh medium provision.

(Annually)

2.3 Outside agencies

NAAPS Cymru will ensure that any outside agencies it uses are made aware of this Scheme and are subject to its provisions as part of any contract. Agencies' compliance with the Scheme will always be a part of any evaluation of their work.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

2.4 Standards of service in Welsh and English

NAAPS Cymru is committed to delivering service of equally high quality in Welsh and English. NAAPS will use the same performance indicators for its activities in Welsh and in English.

(Implemented and ongoing)

3 Ymdrin â'r cyhoedd sy'n siaradwyr Cymraeg

3.1 Gohebiaeth

3.1.1 Mae NAAPS Cymru yn croesawu gohebiaeth ysgrifenedig yn Gymraeg ac yn Saesneg. Bydd datganiad yn nodi hyn ar bapur swyddogol y Gymdeithas a ddefnyddir yng Nghymru.

(Mewn grym ac ar waith)

3.1.2 Bydd pob gohebiaeth a dderbynnir yn y Gymraeg yn derbyn ateb Cymraeg a bydd pob gohebiaeth a dderbynnir yn Saesneg yn cael ateb Saesneg. Cedwir cronfa ddata o ddewis iaith y llythyrwr.

(Erbyn Awst 2006)

3.1.3 Bydd y cyfnod aros am ymateb yr un hyd ar gyfer gohebiaeth Gymraeg a Saesneg.

(Erbyn Awst 2006)

3.1.4 Bydd pob ateb yn cael ei lofnodi, boed yn Gymraeg neu yn Saesneg.

(Erbyn Awst 2006)

3.1.5 Pan fydd dewis iaith wedi ei sefydlu, bydd pob gohebiaeth yn yr iaith honno.

(Erbyn Awst 2006)

3.1.6 Bydd unrhyw lythyrau safonol a anfonir at y cyhoedd gan Swyddfa'r Gymdeithas yng Nghymru yn ddwyieithog.

(Erbyn Awst 2006)

3.1.7 Bydd gohebiaeth gan y Swyddfa Genedlaethol yn ddwyieithog yng Nghymru pan fo hynny'n rhesymol ac yn briodol dan yr amgylchiadau.

(Mewn grym ac ar waith)

3.1.8 Bydd y Gymdeithas / Mae'r Gymdeithas wedi bwydo gwiriwr sillafu Cymraeg i'w systemau prosesu geiriau.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps Cymru)

3.2 Ffonio

3.2.1 Yng Nghymru, mae NAAPS yn croesawu galwadau ffôn yn y Gymraeg ac yn Saesneg.

3.2.2 Atebir pob galwad ffôn allanol gyda chyfarchiad dwyieithog. Bydd holl aelodau'r staff a gwirfoddolwyr sy'n ateb y ffôn ar ran NAAPS yn derbyn arweiniad ynghylch defnyddio'r cyfarchiad dwyieithog. Bydd hyn yn sicrhau bod staff a gwirfoddolwyr yn cael cefnogaeth briodol wrth weithredu'r mesur hwn.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps Cymru)

3.2.3 Bydd staff sy'n ateb galwadau'n cyfeirio galwadau Cymraeg at aelod priodol o'r staff sy'n siarad Cymraeg, os oes un ar gael.

(Gweler 2.2.4)

3.2.4 Os nad oes aelod staff sy'n siarad Cymraeg ar gael, yna rhoddir dewis i'r galwr naill ai i dderbyn galwad yn ôl o fewn un diwrnod gwaith, neu barhau â'r alwad yn Saesneg.

(Gweler 2.2.4)

3.2.5 Bydd unrhyw neges ar beiriant ateb ffôn yn ddwyieithog. Bydd y neges yn gryno.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps Cymru)

3 Dealing with the Welsh speaking public

3.1 Correspondence

3.1.1 NAAPS Cymru welcomes written communication in Welsh and English. A statement to this effect will be shown on Charity notepaper used in Wales.

(Implemented and ongoing)

3.1.2 All correspondence in Welsh will receive a reply in Welsh and all correspondence in English will receive a reply in English. A database of language preference will be maintained.

(by August 2006)

3.1.3 The response time for reply will be the same for Welsh and English.

(by August 2006)

3.1.4 All replies will be signed be they in Welsh or English.

(Implemented)

3.1.5 When language preference is known correspondence will be in that language.

(by August 2006)

3.1.6 Standard letters issued to the public in Wales from NAAPS' Offices in Wales will be bilingual.

(by August 2006)

3.1.7 Correspondence from the National Office will be bilingual in Wales when this is reasonably practical and appropriate in the circumstances.

(Implemented and ongoing)

3.1.8 NAAPS will put a Welsh spellchecker into its word processing systems.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

3.2 Telephoning

3.2.1 NAAPS Cymru welcomes telephone calls in Welsh and English.

3.2.2 All external calls will be answered with a bilingual greeting. All staff and volunteers who answer the phone on behalf of NAAPS will be given guidance on the use of the bilingual greeting. It will therefore ensure that staff and volunteers are properly supported as this measure is implemented.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

3.2.3 Staff answering calls will direct Welsh calls to an appropriate Welsh-speaking member of staff or volunteer if such is available.

(See 2.2.4)

3.2.4 If no Welsh-speaking member of staff is available the caller will be given the choice of a call back within one working day or of continuing in English.

(See 2.2.4)

3.2.5 Any answerphone recording will be bilingual. The message will be short.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

3.2.6 Ar hyn o bryd, mae llinell gymorth NAAPS yn cael ei darparu gan swyddfa genedlaethol y DU. Mae rhai canghennau'n rhedeg eu llinellau cymorth neu'n darparu eu gwasanaethau gwybodaeth eu hunain. Bydd NAAPS yn sicrhau fod unrhyw linellau cymorth ar gael yn ddwyieithog pan fo swyddfa NAAPS wedi ei sefydlu yng Nghymru.

3.3 **Cyfarfodydd cyhoeddus**

3.3.1 Bydd unrhyw hysbysiad am gyfarfod cyhoeddus yn ddwyieithog. Bydd yn cynnwys datganiad bod croeso i unrhyw un a fydd yn bresennol siarad yn Gymraeg neu yn Saesneg, ac y bydd adnoddau cyfieithu ar gael.

(Mewn grym ac ar waith)

3.3.2 Bydd bathodynau yn dynodi staff sy'n siarad Cymraeg mewn cyfarfodydd.

(Mewn grym ac ar waith)

3.4 **Cyfarfodydd eraill**

3.4.1 Pan fydd NAAPS Cymru yn trefnu cyfarfodydd gyda mudiadau sy'n arfer gweithio trwy gyfrwng y Gymraeg, cynhelir y cyfarfod yn y Gymraeg fel rheol, neu fe ddarperir cyfleusterau cyfieithu.

(Mewn grym ac ar waith)

3.4.2 Bydd NAAPS Cymru yn ceisio sicrhau bod staff addas sy'n siarad Cymraeg ar gael ar gyfer cyfarfodydd preifat gydag unigolion sy'n dymuno defnyddio'r Gymraeg.

(Mewn grym ac ar waith)

3.5 **Cyfathrebu trwy ddulliau eraill**

3.5.1 Bydd NAAPS Cymru yn ceisio sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei gweld a'i chlywed yn ystod unrhyw weithgareddau cymdeithasol lle bo hyn yn briodol ac yn rhesymol ymarferol.

(Mewn grym ac ar waith)

3.5.2 Mae NAAPS Cymru yn croesawu e-bost yn y Gymraeg ac yn Saesneg. Darperir cyfleusterau cyfieithu ar gyfer e-bost fel ag ar gyfer gohebiaeth ysgrifenedig arall.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps Cymru)

3.5.3 Datblygir gwefan NAAPS i gynnwys opsiynau Cymraeg eu cyfrwng, er enghraifft gwybodaeth sylfaenol am NAAPS, adran gwestiwn ac ateb a manylion cyswllt dwyieithog. Caiff y rhain eu cynnal a'u diweddarau i'r un safon â'r dewisiadau Saesneg eu cyfrwng.

(Cysylltu â phencadlys NAAPS i benderfynu sut i wneud hyn erbyn Awst 2006)

3.5.4 Bydd pobl sy'n dymuno delio gyda NAAPS 'wyneb yn wyneb' h.y. yn eu cartrefi, yn gallu gwneud hynny yn eu dewis iaith.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps yng Nghymru)

4 **Wyneb cyhoeddus NAAPS**

4.1 **Hunaniaeth gorfforaethol**

Mae gan NAAPS Cymru hunaniaeth gorfforaethol ddwyieithog yng Nghymru sy'n cynnwys enw'r mudiad, y cyfeiriad a'r is-bennawd ar lythyrau swyddogol corfforaethol, cyhoeddiadau, arwyddion, papur ffacs, cardiau busnes, cardiau adnabod a nwyddau a deunyddiau eraill.

3.2.6 The national (UK) office currently provides NAAPS' helpline. Some branches run their own helpline or provide their own information services. NAAPS will ensure that helpline facilities are available bilingually when a NAAPS office is established in Wales.

3.3 **Public meetings**

3.3.1 The notice for any public meeting will be bilingual. It will include a statement that those attending are welcome to speak Welsh or English with the availability of translation facilities.

(Implemented and ongoing)

3.3.2 Badges will identify Welsh speaking staff attending meetings.

(Implemented and ongoing)

3.4 **Other meetings**

3.4.1 When NAAPS Cymru arranges meetings with organisations, which normally work through the medium of Welsh, the meeting will normally be in Welsh or translation will be provided.

(Implemented and ongoing)

3.4.2 NAAPS Cymru will endeavour to ensure that appropriate Welsh speaking staff are available for private meetings with individuals who choose to use Welsh.

(Implemented and ongoing)

3.5 **Communication by other means**

3.5.1 NAAPS Cymru will endeavour to ensure that Welsh is both seen and heard in the course of its social activities where this is appropriate and reasonably practicable.

(Implemented and on going)

3.5.2 NAAPS Cymru welcomes e-mail in Welsh and English. Translation facilities will be provided for e-mail as for other written correspondence.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

3.5.3 NAAPS' web site will be developed to include Welsh medium options including basic NAAPS information, question & answer section and contact details bilingually. These will be maintained and updated to the same standard as the English medium options.

(Liaise with NAAPS HQ by August 2006 to ascertain means to achieve)

3.5.4 People wishing to deal 'face to face' e.g. in their homes will be enabled to do this in the language of their choice.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

4 **NAAPS Public Face**

4.1 **Corporate identity**

NAAPS Cymru has a bilingual corporate identity in Wales which includes the name of the organisation, address and strapline on corporate headed letters, publications, signage, fax paper, business cards, identification cards and other goods and materials.

4.2 **Arwyddion**

4.2.1 Bydd yr holl arwyddion allanol a'r holl arwyddion mewnol sydd yng ngolwg y cyhoedd yn swyddfeydd NAAPS Cymru yn ddwyieithog. Bydd y fersiwn Gymraeg uwchben neu cyn y fersiwn Saesneg.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps yng Nghymru)

4.2.2 Pan fydd arwyddion Gymraeg a Saesneg yn cael eu defnyddio, byddent o'r un maint, ansawdd a fformat, a'r un mor amlwg â'i gilydd.

(Mewn grym ac ar waith)

4.3 **Deunydd wedi'i argraffu**

4.3.1 Bydd taflenni a ffurflenni ar gyfer aelodau NAAPS Cymru neu ar gyfer y cyhoedd yng Nghymru yn cael eu cynhyrchu yn y Gymraeg ac yn Saesneg yn yr un cyhoeddiad, gan gynnwys pob taflen wybodaeth a chyngor.

(I'w adolygu wedi air cyflenwad presennol orffen)

4.3.2 Pan fydd fersiynau o'r rhain yn cael eu cynhyrchu ar wahân, byddent o'r un ansawdd yn y ddwy iaith, yr un mor hawdd cael gafael arnynt, ac yn cael eu hargraffu ar yr un pryd.

(Mewn grym ac ar waith)

4.3.3 Bydd pris unrhyw ddogfen ddwyieithog yr yn fath â phris dogfen uniaith.

(Mewn grym ac ar waith)

4.3.4 Bydd staff a dylunwyr NAAPS Cymru yn derbyn cyngor ynghylch paratoi deunydd mewn fformat dwyieithog a/neu Gymraeg/Saesneg yn unig.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps yng Nghymru)

4.3.5 Bydd dogfennau cyhoeddus NAAPS, megis adroddiadau neu gofnodion, yn ddwyieithog os mai dim ond yng Nghymru y maent i'w dosbarthu.

(Erbyn Medi 2006)

4.3.6 Bydd canghennau'n ceisio cynnwys eitemau Cymraeg mewn cylchlythyrau a chyfryngau eraill a ddefnyddir yn lleol.

(Mewn grym ac ar waith)

4.4 **Datganiadau i'r Wasg**

4.4.1 Bydd NAAPS Cymru yn rhyddhau gwybodaeth i'r cyfryngau yng Nghymru yn y Gymraeg ac yn Saesneg.

(Mewn grym ac ar waith)

4.4.2 Pan fydd hynny'n ymarferol, bydd datganiadau i'r wasg ar gael ar yr un pryd yn y Gymraeg ac yn Saesneg. Fel arall, bydd unrhyw ddeunydd uniaith Saesneg yn cael ei gyfieithu cyn gynted ag y bo hynny'n ymarferol, pan fydd hynny'n briodol.

(Mewn grym ac ar waith)

4.4.3 Bydd cynadleddau i'r wasg yn ddwyieithog, pryd bynnag y mae hynny'n bosibl.

(Mewn grym ac ar waith)

4.4.4 Bydd NAAPS yn llunio rhestr o staff, aelodau, a gwirfoddolwyr sy'n fodlon siarad Cymraeg ar y radio a'r teledu. Cynigir arweiniad ar ddefnyddio'r Gymraeg i'r bobl hynny a restrwyd.

(Erbyn Awst 2006)

4.2 **Signs**

4.2.1 All external signs and all internal signs in public view in NAAPS Wales' premises will be bilingual. The Welsh version will be above or before the English version.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

4.2.2 Where separate Welsh and English signs are used they will be of equal size, quality and format and will be given equal prominence.

(Implemented and ongoing)

4.3 **Printed material**

4.3.1 Leaflets and forms for use by NAAPS Wales' members or by the public in Wales will be produced in both Welsh and English together in one publication including all Information and Advice sheets.

(To be reviewed when current stocks expire)

4.3.2 Separate versions when these are produced will be of the same quality in both languages and will be equally available and published at the same time.

(Implemented and ongoing)

4.3.3 The charge for any bilingual document will be the same as that for monolingual versions.

(Implemented and ongoing)

4.3.4 NAAPS Wales' staff and designers will receive guidance on the preparation of materials in bilingual and/or Welsh/English only format.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

4.3.5 NAAPS' public documents such as reports, minutes, will be bilingual where distribution is intended in Wales only.

(By September 2006)

4.3.6 Committees will endeavour to include Welsh language items in newsletters and other communications used on a local basis.

(Implemented and ongoing)

4.4 **Press Notices**

4.4.1 NAAPS Cymru will provide information to the media in Wales in both Welsh and English.

(Implemented and ongoing)

4.4.2 Where practicable, press releases will be available simultaneously in Welsh and English. Otherwise English only material will be translated as soon as is practicable where this is appropriate

(Implemented and ongoing)

4.4.3 Press conferences will be bilingual whenever possible.

(Implemented and ongoing)

4.4.4 NAAPS Cymru will compile a list of staff, members and volunteers willing to speak Welsh on radio and television. Guidance on the use of Welsh will be offered to those so identified.

(By August 2006)

4.4.5 Bydd hysbysiadau yn y wasg yn ymddangos yn ddwyieithog mewn cyhoeddiadau Saesneg eu hiaith, ac yn uniaith Gymraeg mewn cyhoeddiadau Cymraeg eu hiaith.

(I'w weithredu erbyn 1/7/06)

4.4.6 Bydd NAAPS Cymru yn ceisio cynyddu ei ddefnydd o Bapurau Bro fel cyfrwng i ledaenu newyddion lleol am y Gymdeithas.

(Erbyn Awst 2006)

4.5 Deunydd cyhoeddusrwydd, marchnata ac arddangos

4.5.1 Bydd deunydd a gynhyrchir i'w ddefnyddio yng Nghymru yn ddwyieithog pryd bynnag y bydd hynny'n ymarferol. Bydd hyn yn cynnwys deunydd cyhoeddusrwydd megis baneri, balwŷns, llenyddiaeth a nwyddau hyrwyddo.

(I'w weithredu pan fydd angen cyflenwadau newydd)

4.5.2 Dan amgylchiadau neilltuol, gellid cynhyrchu deunydd Cymraeg a Saesneg ar wahân. Cynhyrchir y rhain i'r un safon â'i gilydd.

(Mewn grym ac ar waith)

4.5.3 Gellir cynhyrchu deunydd ychwanegol uniaith Gymraeg at ddibenion penodol.

(Mewn grym ac ar waith)

4.5.4 Bydd is-benawdau'n ddwyieithog, hyd yn oed pan fydd y deunydd dilynol yn uniaith.

(Mewn grym ac ar waith)

4.5.5 Cynhelir cyfweiliadau arolwg yn y Gymraeg neu yn Saesneg, yn ôl dewis iaith y person a gyfwelir.

(Mewn grym ac ar waith)

4.5.6 O ran recriwtio, os yw'r gallu i siarad Cymraeg yn hanfodol i'r swydd, yna bydd yr hysbyseb yn Gymraeg, gydag esboniad cryno yn Saesneg. Os yw'r Gymraeg yn ddymunol, yna bydd yr hysbyseb yn ddwyieithog.

(Mewn grym ac ar waith)

4.5.7 Mae NAAPS Cymru yn anelu at gynyddu ei defnydd o Bapurau Bro ar gyfer hysbysebu'n lleol.

(Mewn grym ac ar waith)

5. Gweithredu a monitro'r Cynllun

5.1 Staffio a recriwtio

5.1.1 Mae NAAPS Cymru angen staff, aelodau a gwirfoddolwyr dwyieithog er mwyn cyrraedd y nod yn 2.2 uchod. Mae NAAPS felly yn cydnabod fod y gallu i siarad Cymraeg yn fedr gwerthfawr a chymwys.

5.1.2. Bydd NAAPS Cymru yn ymdrechu i sicrhau fod ganddynt ddigon o staff a gwirfoddolwyr dwyieithog i ddarparu gwasanaeth priodol i'w aelodau ac i'r cyhoedd yn gyffredinol yng Nghymru, lle fo hyn yn rhesymol ymarferol a phriodol.

5.1.3. Fe fydd NAAPS Cymru yn adnabod y swyddi hynny lle'r mae'r Gymraeg yn hanfodol a lle mae'n ddymunol. Bydd yr ymarfer yma'n cael ei wneud mewn ffordd wrthrychol. Y meini prawf i ddynodi pob swydd fydd yr arbenigedd fydd ei angen i'r swydd, y lefel o gysylltiad gyda'r cyhoedd yng Nghymru ac os yw'r swydd i'w lleoli mewn ardal arbennig a bydd angen ystyried asesiad o natur ieithyddol yr ardal. Bydd unrhyw ddynodiadau o'r fath wedyn yn cael eu cynnwys mewn swydd ddisgrifiadau a manylion y person.

4.4.5 Notices in the press shall appear bilingually in English language publications and in Welsh only in Welsh language publications.

(Implement by 1/7/06)

4.4.6 NAAPS Cymru will strive to increase its use of Papurau Bro for publicising local organisation news.

(By August 2006)

4.5 Publicity, advertising, marketing and exhibition material

4.5.1 Material produced for use in Wales will be bilingual wherever practicable. This will include publicity materials such as banners, balloons, literature and promotional goods.

(Implement when new stocks required)

4.5.2 Exceptionally, separate Welsh and English material may be produced. These will be produced to the same standard.

(Implemented and ongoing)

4.5.3 Additional Welsh only material may be produced for specific purposes.

(Implemented and ongoing)

4.5.4 Straplines will be bilingual even where the following material is monolingual.

(Implemented and ongoing)

4.5.5 Survey interviews will be carried out in Welsh or English as chosen by the interviewee.

(Implemented and ongoing)

4.5.6 In respect of recruitment, if the ability to speak Welsh is essential then the advertisement will be in Welsh with a brief explanation in English. If Welsh is desirable the advertisement will be bilingual.

(Implemented and ongoing)

4.5.7 NAAPS Cymru will strive to increase its use of Papurau Bro for local advertising.

(Implemented and ongoing)

5. Implementing and monitoring the Scheme

5.1 Staffing and recruitment

5.1.1 NAAPS Cymru needs bilingual staff, members and volunteers in order to achieve the aim noted in 2.2 above. NAAPS therefore recognises that the ability to speak Welsh is a valuable and legitimate skill.

5.1.2. NAAPS Cymru will strive to ensure that it has sufficient bilingual staff and volunteers to provide a proper service to its members and to the wider public in Wales where this is reasonably practical and appropriate.

5.1.3. NAAPS Cymru will identify those posts where Welsh is essential and where it is desirable. This exercise will be carried out in an objective manner. The criteria for designation will be the expertise needed for the post, the level of contact with the public in Wales and, if the post is to be located in a particular area, an assessment of the linguistic nature of the area. Any such designations will then be included in job descriptions and person specifications.

5.1.4. I'r swyddi hynny lle mae'r Gymraeg yn ddymunol ond ddim yn hanfodol, bydd ceisiadau gan ddysgwyr Cymraeg yn cael eu derbyn os ydynt yn barod i ddangos ymrwymiad i ddysgu Cymraeg i safon sy'n briodol i ofynion y swydd. Oni bai fod gan yr ymgeisydd llwyddiannus y medr ieithyddol eisioes bydd ef/hi yn cael ei benodi ar yr amod ei fod ef/hi yn cyrraedd y safon briodol fel a ddiffinir gan NAAPS yn ystod yr amser a nodir yn y contract mewn ymgynghoriad gyda thiwtor y Gymraeg. Bydd hyn yn amod y contract cyflogaeth.

5.1.5. Darperir hyfforddiant a chefnogaeth gyda defnyddio'r iaith Gymraeg i staff a gwirfoddolwyr sydd eisiau ymestyn eu defnydd o'r iaith o fewn fframwaith Cynllun hyfforddi NAAPS. Bydd NAAPS Cymru yn cymryd rhan gyda pholisïau mentora iaith lle fo'n bosibl.

(I'w weithredu pan fo swyddfa NAAPS Cymru wedi ei sefydlu)

5.1.6. Bydd unrhyw fylchau yn y ddarpariaeth drwy gyfrwng yr iaith Gymraeg yn cael eu monitro â'u trin. (Bydd yn rhan o'r drefn adrodd blynyddol i NAAPS, Y Cynulliad Cenedlaethol a Bwrdd yr Iaith Gymraeg).

5.1.7. Os bu trafferthion gyda recriwtio siaradwr Cymraeg i swydd lle fo'r gallu i siarad Cymraeg yn hanfodol, efallai y bydd angen ystyried penodi rhywun nad yw'n gallu siarad Cymraeg. Yn yr achosion hyn, yr arfer fydd un ai:

- Hysbysebu'r swydd unwaith eto gan nodi y bydd rhai nad ydynt yn siarad Cymraeg yn cael eu hystyried ar yr amod eu bod yn cytuno i ddysgu Cymraeg i safon benodol sy'n gyson gyda gofynion y swydd, mewn amser penodol. Mae'r cyfrifoldeb o sicrhau fod yr un a benodwyd yn ymaelodi ar y cwrs cynharaf posibl yn gorwedd gyda rheolwr atebol y sawl a benodwyd, a dylai hefyd wneud yn siwr fod yr unigolyn yn cael amser i ddilyn y cwrs; neu
- Hysbysebu swydd dros-dro gan adolygu'r sefyllfa er mwyn cyfarfod â'r angen mewn ffordd arall e.e. drwy ail-drefnu'r gwasanaeth; neu
- Ail-hysbysebu ar ôl amser penodol, neu asesu'r rhagolygon o hyfforddi'r unigolyn a benodwyd dros dro.

5.1.8. Lle bo siaradwr Cymraeg ar gael ond fod angen sgiliau ychwanegol i gwrdd â gofynion y swydd, bydd ymarfer tebyg yn cael ei ddilyn – penodi'r siaradwr Cymraeg gyda ymrwymiad eu bod yn cwrdd â'r safon medruswydd gofynnol mewn amser penodol.

(Mewn grym ac ar waith)

5.2 **Dysgu Cymraeg**

5.2.1 Mae NAAPS Cymru yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi ymdrechion ei staff a gwirfoddolwyr i ddysgu Cymraeg. Bydd staff a gwirfoddolwyr sy'n dymuno dysgu Cymraeg yn cael cefnogaeth briodol pryd bynnag y bydd adnoddau yn caniatáu hynny, yn unol â chynllun hyfforddi NAAPS.

(Iw weithredu yn dilyn sefydlu swyddfa Naaps yng Nghymru)

5.2.2 Pan fydd cefnogaeth ar gael i ddysgu Cymraeg, rhoddir blaenoriaeth i staff a gwirfoddolwyr sy'n delio'n aml gydag aelodau sy'n siarad Cymraeg a chydag aelodau Cymraeg eu hiaith o'r cyhoedd, neu staff a gwirfoddolwyr y mae eu swyddogaeth yn golygu defnydd proffil uchel o'r Gymraeg yn gyhoeddus ar ran NAAPS.

(Mewn grym ac ar waith)

5.1.4. For posts where Welsh is desirable but not essential, applications will be accepted from learners who are prepared to show a commitment to learn Welsh to the standard appropriate for the requirements of the post. Unless the successful applicant already has the necessary linguistic ability he or she will be appointed on condition that he or she reaches the appropriate standard as defined by NAAPS within the time stated in the contract in consultation with a Welsh tutor. This will be the condition of an employment contract.

5.1.5. Training and support in the use of the Welsh language will be provided to staff and volunteers who want to extend their use of the language within the framework of NAAPS' Training Policy. NAAPS Cymru will participate in language mentoring policies where possible.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established).

5.1.6. Gaps in Welsh medium provision will be monitored and addressed. (Will form part of annual reporting procedure to NAAPS, Assembly for Wales and Welsh Language Board).

5.1.7. If there have been difficulties in recruiting a Welsh speaker to a post for which the ability to speak Welsh is an essential requirement, it may be necessary to consider appointing someone who cannot speak Welsh. In such cases, the practice will be either to:

- Advertise again and state that non-Welsh speakers will be considered on the condition that they undertake to learn Welsh to a specified standard consistent with the requirements of the post, within a stated time. Responsibility for ensuring that the appointee enrolls on the earliest available course lies with the appointee's line manager, who should also ensure that the individual is given time to follow the course; or
- Advertise a temporary appointment, and review in order to meet the need in another way e.g. by re-arranging the service; or
- Re-advertise after a specified time, or assess the prospects for training of the person appointed temporarily.

5.1.8. Where a Welsh speaker is available but needs additional skills to meet the requirements of the post, a similar practice will be followed – appoint the Welsh speaker with an undertaking that they meet the required standard of competence within a stated time.

(Implemented and ongoing)

5.2 **Learning Welsh**

5.2.1 NAAPS Cymru recognises and values the efforts of its staff and schemes to learn Welsh. Staff and schemes wishing to promote the learning of Welsh and will be given appropriate support as and when resources allow, consistent with NAAPS' Training Policy.

(To be implemented when NAAPS Cymru office is established)

5.2.2 When support is available for learning Welsh, priority will be given to staff and volunteers who have frequent dealings with Welsh speaking members and with the Welsh speaking public, or whose role requires the high profile use of Welsh in public on behalf of NAAPS.

(Implemented)

5.3. **Hyfforddiant Galwedigaethol**

5.3.1 Mae NAAPS Cymru yn cydnabod bod angen hyfforddi rhai aelodau staff a gwirfoddolwyr trwy gyfrwng yr iaith Gymraeg.

(I'w weithredu ar ôl adnabod angen)

5.3.2 Bydd NAAPS Cymru yn asesu'r angen i hyfforddi trwy gyfrwng y Gymraeg ac yn manteisio ar hyfforddiant sydd eisoes ar gael neu (dan amgylchiadau neilltuol) yn comisiynu hyfforddiant o'r fath ei hun.

(Defnyddir cyfleusterau lleol pan fydd angen)

5.3.3 Bydd yr asesiad a'r ddarpariaeth hon yn rhan o hyfforddiant prif-ffrwd NAAPS Cymru ar gyfer eu staff presennol ac yn rhan anhepgor o gyfnod cynefino staff newydd.

(Mewn grym ac ar waith)

5.4 **Trefniadau gweinyddol**

5.4.1 Cymeradwywyd y Cynllun Iaith Gymraeg gan NAAPS ar 6/9/06 ac fe'i gweithredir gyda'i hawdurdod llwyr.

5.4.2 Bydd NAAPS Cymru yn sicrhau bod ei gweinyddiaeth fewnol yn cefnogi gweithrediad y cynllun pryd bynnag y bydd hynny'n bosibl. Datblygir ei threfniadau cynllunio a chyllid i adlewyrchu hyn. Nod NAAPS yw normaleiddio'r prosesau cynllunio a gwario yng nghyswllt yr iaith Gymraeg fel bo gwaith NAAPS yng Nghymru yn digwydd yn briodol ac yn naturiol yn y ddwy iaith swyddogol.

5.4.3 Cadeirydd NAAPS Cymru fydd yn gyfrifol am weithrediad cyffredinol y Cynllun yng Nghymru ac am gydlynu gweithgarwch perthnasol NAAPS yng Nghymru a thu hwnt. Y Cadeirydd hefyd fydd yn gyfrifol am adrodd yn ôl am unrhyw gynnydd a wnaed o ran gweithredu'r Cynllun. Dylai unrhyw un a hoffai gael rhagor o wybodaeth a chynghor ynghylch y Cynllun hwn gysylltu â Chadeirydd Naaps Cymru.

5.5. **Cyllid**

Bydd NAAPS yn gwneud pob ymdrech posib i sicrhau cyllid digonol i weithredu'r Cynllun Iaith Gymraeg.

5.6 **Monitro'r Cynllun**

Bydd NAAPS yn paratoi adroddiadau mewnol ar unrhyw gynnydd yng ngweithrediad y Cynllun, gan eu cyflwyno i Fwrdd NAAPS yn chwarterol.

Bydd Bwrdd NAAPS yn derbyn adroddiad blynyddol ar gydymffurfiaid â'r Cynllun fydd yn cyflawni'r amcanion sy'n dilyn:

- Mesur a ydy NAAPS yn cydymffurfio â'r Cynllun;
- Mesur a ydy'r Cynllun yn cael ei reoli mewn dull addas;
- Dadansoddi ei berfformiad ar sail adrannol a chorfforaethol er mwyn sicrhau cysondeb;
- Asesu ac ystyried themâu allweddol yng ngweithrediad y Cynllun;
- Clustnodi unrhyw wendidau sylfaenol a rhoi cynllun gweithredu yn ei le sy'n cynnwys amserlen ar gyfer delio â'r gwendidau hynny.

Bydd copi o'r adroddiad yn cael ei anfon at Fwrdd yr Iaith Gymraeg.

5.3. **Vocational Training**

5.3.1. NAAPS Cymru recognises the need to train some of its staff and volunteers through the medium of Welsh.

(Implement when identified)

5.3.2. NAAPS Cymru will assess Welsh medium training needs and will access training already available or (exceptionally) commission such training itself.

(Use of locally based facilities will be implemented when necessary)

5.3.3. This assessment and provision will be part of NAAPS' Wales's mainstream training for existing staff and will be an integral part of the induction of new staff.

(Implemented)

5.4 **Administrative arrangements**

5.4.1 The Welsh Language Scheme was approved by NAAPS on 6/9/06 and is to be implemented with its full authority.

5.4.2 NAAPS Cymru will ensure that its internal administration supports the implementation of the Scheme wherever practicable. Its planning and financial arrangements will be developed to reflect this. NAAPS' aim is to normalise planning and spending in respect of the Welsh language so that its operation in Wales is properly and naturally delivered in both official languages.

5.4.3 NAAPS' Wales Chair will be responsible for the overall implementation of the Scheme in Wales and the co-ordination of the relevant NAAPS' activity in Wales and outside Wales. The Chair will also be responsible for reporting on progress in implementation. For any further information and advice on this Scheme, the contact person is to be the Chair of NAAPS Cymru.

5.5. **Funding**

NAAPS will do its utmost to seek sufficient funding to support its implementation of the Welsh Language Scheme.

5.6 **Monitoring the Scheme**

NAAPS will prepare internal progress reports regarding the implementation of the Scheme and submit them to the NAAPS Board every quarter.

The NAAPS Board will receive an annual compliance report that will achieve the following aims:

- Measure whether NAAPS is complying with the Scheme;
- Measure if the Scheme is being appropriately managed;
- Analyse its performance on a departmental and corporate basis in order to ensure consistency;
- Assess and consider key themes in scheme implementation;
- Recognise any fundamental weaknesses and set up an action plan which will include a timetable to deal with them.

A copy of this report will be sent to the Welsh Language Board.

Yn ystod trydydd flwyddyn gweithredu'r Cynllun, bydd NAAPS yn paratoi adroddiad gwerthuso cynhwysfawr fydd yn asesu a chloriannu'r dulliau o weithredu'r Cynllun ers ei ddechrau. Bydd yr adroddiad hwn yn:

- i) cynnig gorolwg a dadansoddiad yn ôl thema o'r cydymffurfio a'r perfformio yn ystod tair blynedd gynta'r Cynllun, gan wneud hynny o ddau safbwynt – darparu gwasanaeth a rheoli'r Cynllun;
- ii) amlinellu'r blaenoriaethau ar gyfer y tair blynedd nesaf, yn ogystal â pharatoi amserlen ddiwygiedig ar gyfer gweithredu mesurau'r Cynllun.

Bryd hynny, bydd NAAPS yn addasu a diweddarau'r Cynllun Iaith Gymraeg.

5.7 **Cwynion**

5.7.1 Delir gyda phob cwyn ynghylch gweithredu'r cynllun trwy ddefnyddio trefn gwyno bresennol NAAPS.

5.7.2 Mae gan NAAPS hefyd ddiddordeb mewn materion sy'n achosi pryder er eu bod efallai y tu allan i gategoriâu cwynion penodol ffurfiol. Bydd yn rhoi ystyriaeth briodol i achosion pryder o'r fath, er nad ydynt, o reidrwydd, yn gwynion ffurfiol. Bydd gwaith y dyfodol yn seiliedig ar ystyriaethau o'r fath.

5.8 **Cyhoeddi gwybodaeth am berfformiad**

Cyhoeddir gwybodaeth am berfformiad a bydd ar gael i aelodau ac aelodau'r cyhoedd. Gall yr wybodaeth honno fod ar ffurf crynodeb o'r adroddiadau llawn a gynhyrchwyd at ddibenion mewnol. Bydd NAAPS Cymru yn esbonio'r rhesymau dros fethu â chwrdd â thargedau yn ogystal â'r camau a gymerir i gywiro'r sefyllfa.

5.9 **Rhoi cyhoeddusrwydd i'r Cynllun**

5.9.1 Bydd aelodau NAAPS Cymru, ei staff ac eraill sy'n ymwneud â'i gweithgareddau yn cael gwybod am y cynllun hwn, a bydd copïau ar gael iddyn ar safle we Naaps Cymru iddynt.

(1/7/06)

5.9.2 Bydd gwybodaeth a hyfforddiant ynghylch y cynllun yn rhan anhepgor o gyfnod cynefino aelodau staff newydd, a chynlluniau newydd.

5.10 **Partneriaethau**

Mae NAAPS yn gweithio mewn partneriaeth gyda chyrrff cyhoeddus, mudiadau o'r sector wirfoddol, ac asiantaethau eraill. Bydd NAAPS yn gweithio ar nifer o lefelau wrth gydweithio gydag eraill:

- i) Os mai NAAPS ydy arweinydd strategol ac ariannol unrhyw bartneriaeth, bydd yn sicrhau fod darpariaeth gwasanaethau i'r cyhoedd yn cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg.
- ii) Pan fo NAAPS yn ymuno â phartneriaeth sy'n cael ei arwain gan gorff gwahanol, bydd cyfraniad NAAPS i'r bartneriaeth yn cydymffurfio gyda'r Cynllun Iaith Gymraeg, a bydd yn annog y partneriaid eraill i gydymffurfio hefyd.
- iii) Pan fo NAAPS yn bartner mewn consortiwm, bydd yn annog y consortiwm hwnnw i fabwysiadu polisi dwyieithog. Pan fydd NAAPS yn cynrychioli'r consortiwm yn gyhoeddus, bydd yn ymddwyn mewn dull sy'n cydymffurfio â'i Gynllun Iaith Gymraeg.
- iv) Pan fo NAAPS yn ymuno â neu'n ffurfio partneriaeth, bydd yn holi darpar bartneriaid am eu cynlluniau iaith Gymraeg, polisiâu iaith neu eu dulliau o weithredu'n ddwyieithog. O fewn unrhyw bartneriaeth, bydd NAAPS yn cynnig cyngor a chefnogaeth i'r partneriaid eraill.

In the third year of the Scheme's implementation NAAPS will prepare a comprehensive evaluation report that will assess and evaluate performance in implementing the Scheme since its inception. This report will:

- i) provide an overview and thematic analysis of compliance and performance over the first three years of the Scheme, from two perspectives – service delivery and scheme management;
- ii) outline priorities for the following three years, together with a revised timetable for implementing the measures in the Scheme.

At this time NAAPS will revise and update the Welsh Language Scheme.

5.7 **Complaints**

5.7.1 All complaints regarding the implementation of the Scheme will be dealt with using NAAPS' current complaint procedure.

5.7.2 NAAPS is also interested in causes for concern that might not fall into the category of formal specific complaints. It will give proper consideration to such causes for concern even though they might not be formal complaints. These considerations will inform its future work.

5.8 **Publishing information about performance**

Information on performance will be published and will be accessible to the members and to the public. That information may take the form of an abridged version of the full reports produced for internal purposes. NAAPS Cymru will explain the reasons for any failures to meet targets and also the steps being taken to rectify matters.

5.9 **Publicising the Scheme**

5.9.1 Existing members of NAAPS Cymru, its staff and others engaged in its activities would be made aware of this Scheme and copies will be available to them. A version will be published on the NAAPS Website.

(By 1/7/06)

5.9.2 Information and training regarding the Scheme will be integral to induction for new members of staff and schemes.

5.10 **Partnerships**

NAAPS works in partnership with public bodies, organisations from the voluntary sector and other agencies. NAAPS works on many levels when working with others:

- i) When NAAPS is the strategic and financial leader within a partnership, it will ensure that the public service provision is compliant with the Welsh Language Scheme.
- ii) When NAAPS joins a partnership in which another body is leading, NAAPS' input to the partnership will comply with the Welsh Language Scheme and NAAPS will encourage other parties to comply.
- iii) When NAAPS is a partner in a consortium, it will encourage the consortium to adopt a bilingual policy. When acting publicly in the name of the consortium, NAAPS will act in accordance with its Welsh Language Scheme.
- iv) When NAAPS joins or forms a partnership, it will ask prospective partners about their Welsh Language Schemes, Language Policies or the means by which they will operate bilingually. Within any partnership, NAAPS will offer advice and support to the other partner organisations.

NAAPS CYMRU Cynllun Iaith Gymraeg

Cynllun Gweithredu 2006/07

	Gweithredu	Dyddiad	Cyflawnwyd
1	Cymeradwyo'r Cynllun gan Fwrdd Ymddiriedolwyr NAAPS UK	Ebrill 05	12/4/05
2	Cymeradwyo'r Cynllun gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg	Awst 06	
3	Cynhyrchu, cyhoeddi a chylchredeg copi dwyieithog o'r Cynllun Iaith Gymraeg i'r aelodau yng Nghymru	Mehefin 06	
4	Cyflwyno cais i Lywodraeth Cynulliad Cymru am sefydlu swyddfa Gymreig i NAAPS yng Nghymru (gan gynnwys swyddog datblygu ar gyfer NAAPS Cymru)	Ionawr 06	
5	Gwneud arolwg newydd o siaradwyr Cymraeg o fewn NAAPS CYMRU er mwyn llunio rhestr o bobl sy'n gallu ymdrin â materion drwy gyfrwng yr iaith Gymraeg	Groffennaf 06 (Gwnaed drwy NAAPS Cymru)	
6	Trafod gyda Bwrdd yr Iaith Gymraeg er mwyn darganfod ffynonellau cyllid ar gyfer gwasanaeth cyfieithu	Awst 06	
7	Cynhyrchu fersiynau dwyieithog o bolisïau NAAPS ac o'r llawlyfr gweithredu	Gorffennaf 06 (hyn yn dibynnu ar allu cael cyllid i dalu am wasanaeth cyfieithu)	
8	Cynhyrchu adran ddwyieithog o wefan NAAPS UK	Awst 06	
9	Datblygu cronfa ddata yn dynodi dewis iaith	Awst 06	
10	Gweithredu rhaglen barhaus o godi ymwybyddiaeth yn NAAPS drwyddo draw	Hydref 06	
11	Cynhyrchu papur pennawd, tafenni a llenyddiaeth arall am NAAPS CYMRU yn ddwyieithog	Medi 06	
12	Adolygu'r Cynllun Iaith a'r Cynllun Gweithredu	Chwefror 07	
13	Sicrhau cyfieithu cofnodion pwyllgor	Medi 06	

NAAPS CYMRU Welsh Language Scheme
Action Plan 2006/07

	Action	Date	Achieved
1	Scheme approval by NAAPS UK Board of Trustees	Apr 05	
2	Scheme approval by Welsh Language Board	Aug 06	
3	Produce, publish and circulate bilingual Welsh Language Scheme to members in Wales	Jun 06	
4	Submit bid to Welsh Assembly Government for establishment of Welsh office for NAAPS in Wales (to include development officer for NAAPS Cymru)	Jan 06	
5	Undertake new survey of Welsh speakers within NAAPS CYMRU to establish a list of people who are able to deal with matters in the medium of Welsh including radio & TV interviews etc	July 06 (Done through NAAPS Cymru)	
6	Liase with Welsh Language Board to establish funding streams for translation services	Aug 05	
7	Produce bilingual NAAPS Policies and Procedures manual	Jul 06 (dependent upon access to funding to pay for translation service)	
8	Produce bilingual section of NAAPS UK website	Aug 06	
9	Develop a database of language preference & ascertain language choice on membership/renewals	Aug 06	
10	Implement ongoing programme of awareness-raising throughout NAAPS	Oct 06	
11	Produce bilingual letterheads, leaflets and other literature about NAAPS CYMRU	Sep 06	
12	Review the scheme and action plan	Feb 07	
13	Ensure translation of Committee minutes	Sep 06	

